

**Recenze John Bowlby- Ztráta/ Smutek, deprese/
V překladu Ivo Mullera
Portál, Praha, 2013**

Kniha Ztráta , anglického psychoanalytika a dětského psychiatra Johna Bowlbyho, vychází jako závěrečný díl trilogie Vazba- Odloučení-Ztráta, což může vyznít jako lákavá upoutávka na konečné vyústění napínavé ságy. Příběh ovšem napsal sám životní cyklus a jeho vyústění spočívá v úmrtí, které pozůstali prožívají jako ztrátu a nejvýraznějším emočním doprovodem je prožitek smutku, žalu a dalších příznaků deprese .

Autora samotného není třeba odborné veřejnosti nijak zvlášť představovat, protože jeho jméno je spjato s Teorií attachmentu, tedy přimknutí, citového přilnutí. Ztrátu pak můžeme chápat jako formu konečné definitivnosti přetržení vazeb.

Kniha Ztráta je pozoruhodná svou obsáhlostí, jež však nespočívá v množství plytce omílaných slov , ale sumou zpracovaných zkušeností , které autor načerpal poctivou a letitou klinickou praxí na Tavistock clinic a za účasti týmu kolegů. Jen v objemnosti poznatků netkví ona výjimečnost knihy. Zabývá se zármutkem dospělých se zaměřením na rozdílnost prožívání při ztrátě partnera a při ztrátě dítěte. Bowlby se nevyhýbá ani v jisté míře dosud tabuizovaným tématům jako narození mrtvého dítěte nebo dítěte, které zemřelo záhy. Cenným přínosem je věnování se zármutku dětí v jednotlivých věkových kategoriích. Popisuje fáze zármutku a jeho rozdílnost v dospělém a dětském věku. Obsáhleji se potom věnuje psychopatologii v důsledku zpracování zármutku a tzv. „ narušenému zármutku“. Vazba, jež byla zpřetrhána dospělým a vazba , jež byla definitivně zpřetrhána dětem.

Kniha je prolnta výsledky dlouhodobého výzkumu v dětské léčené populaci, který koreluje se zkušenostmi z rodinné terapie a klinické praxe, zejména v případech výskytu psychiatrických poruch u dětí po vykonané sebevraždě rodiče.

Všímá si zejména akutní reakce, které ztráta přináší. V rámci vyváženosti náhledu na Bowlbyho Ztráty se ale sluší pohlédnout i kritičtějším okem. Z mého pohledu se nedostatečně věnuje dlouhodobosti vlivu životní ztráty, protože ze zkušeností víme, že téma se prolíná životem lidí a kdykoliv se situačně dokáže aktualizovat. Mívá vliv na někdy nepochopitelné chování lidí, jemuž až v kontextu prožitého můžeme porozumět.

Všichni čtenáři mohou ocenit doporučení , která nevycházejí z teoretických východisek, ale vykrytalizovaly z životních zkušeností lidí , kteří si bolestnou ztrátou prošli .Textem se prolínají četné kazuistiky, které dokumentují příběhy pacientů a přibližují je ve čtivé podobě čtenáři.

Na závěr si dovolím nemalé postesknutí. Kniha Ztráta / smutek, deprese/ pro nás vypadá moderně, objevně, komplexně. Jenomže si uvědomme, že John Bowlby se tomuto tématu věnoval na začátku šedesátých let minulého století. Poslední literární odkaz se datuje k roku 1979. Téměř po půl století usoudila naše společnost, že by bylo záhodno věnovat se tématu, jehož uvedení u nás vypadá jako statečný až revoluční počín. Jak se k odchodu ze života chová naše česká společnost? Jak se ke ztrátám stavíme my sami? Jen si všimněte, kolik knih vychází o prenatalním období, porodu a postnatální péči, kolik o smrti. Díky hospicové péči MUDr. Svatošové víme něco o umění doprovázet umírající a jejich rodiny . Literatury, která se zabývá tématem smrti je spousta, ovšem takové, která ujišťuje že je “ život po životě „ a „ smrtí to nekončí“ . Spirituální rozměr je jistě nesmírně důležitý, ale už vám taková literatura zatají či neodhalí , jak moc to bude bolestivé právě v těch nejbanálnějších situacích , když např. matka vstoupí do dětského pokoje a nebude mít už komu říci ,to dříve tak protivné „uklid' si to!“
Psychologická literatura, která se v celistvosti zabývá smrtí, se k nám tímto prostřednictvím tedy “ už“ také konečně dostala.